

Om sexuella övergrepp mot barn

”Economics is not widely considered to be one of the sexier sciences.” Så inleds Amazon.coms recension av Freakonomics av Steve Levitt. Tja, 17 veckor på New York Times bestsellerlista talar sitt tydliga språk – ekonomi är sexigare än, hm, ekonomer. Huruvida bokens udda titeln har ett udda budskap eller ej kan diskuteras, men det kan sammanfattas som: nationalekonomi kan med fördel tillämpas på allt. Med denna insikt ger jag mig på dagens ämne, sexuella övergrepp på barn.

Filmen ”Festen” handlar om en fader som utnyttjat åtminstone två av sina barn, en son och en dotter. Under ett middagstal vid faderns 60-års fest ger sonen en detaljerad beskrivning av år av övergrepp. Middagsgästerna lyssnar utan att röra en min. Kanske är de förbryllade. En far som våldtar ett barn, är han en pedofil eller en opportunist? Om barnet är hans son, är fadern också homosexuell?

Nationalekonomi handlar om allokeringen av knappa resurser, utbud och efterfrågan, konkurrens, osv. Dessa är kanske också faktorer som kan hjälpa oss förstå vissa aspekter av övergrepp mot barn. Utan att ha någon statistik att luta mig mot tycks pojkar vara förvånansvärt utsatta. BRIS skriver på sin hemsida att vem som helst kan bli offer. Motsvarande skulle knappast kunna hävdas angående vuxna. Män kan våldtas, men det är kvinnor som blir det. Barn är annorlunda. En sak som är speciellt annorlunda, är att pojkar och flickor inte ser annorlunda ut innan de kommer i puberteten. Varför kan endast spekuleras kring, så det tänkte jag göra, men först lite mer om utbud och efterfråga.

De flesta män är heterosexuella, och en möjligtvis ännu större andel av våldtäktsoffer är kvinnor. En vild gissning är att en man som funderar på att våldta en kvinna inte ser mannen bredvid som ett godtagbart substitut. Sexuella övergrepp mot barn verkar vara en annan femma. Förövarna är fortfarande män, men pojkar är inte skyddade. Varför? Är homosexuella grovt överrepresenterade bland pedofiler. Eller är pojkar och flickor, till skillnad från kvinnor och män, goda substitut?

Många incestoffer är pre-pubertala. Hade förövaren inte varit nära släkt hade samma handling klassats som pedofili. Enligt Interpol är ”predatory child sex offenders” “[...] male, less than average intelligent and are incapable of undertaking any prolonged period of grooming. They generally fit into a stereotypical offender profile, living alone or with a parent, unemployed or in low paid work and unable to form adult relationships”. ”Pedofilen” är med andra ord en man som har svårt att finna

vuxna partners och saknar tillgängliga barn. Men snuskubben som rövar bort barn är i minoritet. De flesta förövare är långt ifrån främlingar för de drabbade barnen. Det leder en att tro att tillgången till barn är en viktig faktor.

Huruvida denna typ av förövare har en klar preferens för pre-pubertala (egna) barn eller helt enkelt ger sig på dem för att de kan är en öppen fråga. Här skulle statistik som anger köns- och åldersfördelningen på offren kunna vara informativ. Min hypotes är att pedofiler upplever betydande utbytbarhet mellan pojkar och flickor som partners, och därmed att tillgången till barn av respektive kön är av avgörande betydelse för könskompositionen bland offren.

För köns mogna, men underåriga, är förhållandet annorlunda. Även om det naturligtvis finns skäl för att kalla individer under myndighetsålder för barn, är detta inte den mest informativa klassificeringen för att förstå mekanismerna bakom t ex barnprostitution.

Varje år "trafikeras" hundratusentals kvinnor och barn, hävdas det. Många av kvinnorna hamnar antagligen i sexhandel. Jag säger antagligen, inte för att jag har sett någon statistik, utan för att det är där pengarna finns. Den amerikanska sk Mann Act från 1910 förbjöd förflyttningen av kvinnor över delstatsgränser för omoraliska ändamål. För dessa ändamål, låt männen flytta på sig, kanske lagstiftarna tänkte. Vad barnen gör är mindre klart. Men med en del undantag har barn lägre produktivitet än vuxna och det lär speciellt vara fallet vad gäller könshandeln.

Financial Times skrev nyligen om barn som blivit föräldralösa pga AIDS i Indien "[...] 33 children, ranging from nameless infants to a 19-year-old rescued from the brothel into which her grandmother had sold her". Hennes situation är tragisk. Det är kanske ofint att undra hur gammal hon var när hon såldes, men efterfrågan på en nio-åring är med största sannolikhet mycket annorlunda än efterfrågan på en 15-åring. När (far-/mor-) föräldrar säljer sin dotter istället för sin son, är det för att de bryr sig mindre om hennes välbefinnande, hon är dem till mindre nytta, eller hon ger ett högre pris? Om vi visste mer om ålder och könskompositionen av trafikerade barn, skulle vi kanske kunna svara på dessa frågor.

Nu till spekulationerna. Den relativt höga andelen pojkar bland offren för pedofili/incest får en att undra om homosexuella är mer benägna till att ha könsumgänge med barn. Min gissning är nej. Många pedofiler, i den utsträckning de har sexuella relationer med vuxna (vanligt i incestfall där förövaren oftast har tillgång till barnen via sin relation till modern), beskrivs som heterosexuella. Varför skulle pojkar och flickor vara så utbytbara?

En till synes trivial anledning är att pojkar och flickor ser likadana ut fram tills köns mogna. Min systerson såg ut som Claudia Schiffer – när han var fem. Skulle även gissa att Arnold Schwarzenegger en gång såg flickaktig ut. Darwin introducerade begreppet sekundär sexuell differentiering. Dessa är drag som inte direkt hjälper reproduktionen, men indirekt gör det genom att underlätta konkurrensen om partners. Påfågeln fjäderskrud är det klas-

siska exemplet. En prålig svans drar till sig uppmärksamhet från rovdjur och är opraktisk i vardagsbestyren i skogen. Men hönorna gillar det. Dock vore den helt bortkastad om hanen vore steril, t ex innan han blivit könsrogen.

Darwin observerade att "[...] if masculine character [is] added to the species, we can see why young and Female [are] alike."¹ En annan möjlighet är att ett kön härmar det andra könet. Bland den fläckiga hyenan verkar det som honor härmar hanar. De föds med ett penisliknande yttre könsorgan och människor kan inte se skillnaden på könen på individer yngre än tre månader. Hyenan är speciell i det att honor är dominanta och mer aggressiva än hanar. I naturen är fortplantning det övergripande målet, och konkurrensen sker i huvudsak mellan medlemmar av det egna könet. Hanar konkurrerar med hanar, honor med honor. Barn är både små och könsomogna. Med andra ord, de är både dåliga på att konkurrera med medlemmar av det egna könet, och de har lite att vinna. Det betyder att om man är en liten hyenahona, kanske det bästa man kan göra är att försöka se ut som en liten hyenahane.

Hos oss (och många andra djurarter) är män mer dominanta. Därmed kanske det är pojkar som härmar flickor. T ex är de flesta mordoffer män, liksom de flesta av förövarna. Ca fyra gånger fler män än kvinnor mördas i USA. Om man tittar på de pre-pubertala, dvs de i åldern 0–12, är könskvoten 1,1 pojkar per flicka bland offren.

I regel är män mer utsatta för våldsbrott än kvinnor. Genom att se ut som flickor kanske pojkar får visst skydd från manlig aggression. Samtidigt gör kanske detta dem också mer utsatta för de typer av våldsbrott kvinnor drabbas av.

Lena Edlund

---

¹ Från Penguin Classics 2004 introduktion till "The Descent of Man".